

NOVINY Z RODINY

78. ČÍSLO ČLENSKÉHO BULLETINU LIGY PÁR PÁRU, PROSINEC 2008

LIGA PÁR PÁRU - LPS
PRO PŘIROZENÉ PLÁNOVÁNÍ RODINY

Řádky z Kladna

David Prentis

Naši učitelé, Jitka a Mirek Novákoví, připravili **prezentaci o encyklice *Humanae vitae*** vhodnou pro vikariátní konference a farnosti. Její první provedení mělo pozitivní ohlas. Pokud by byl u vás zájem, prosíme spojte se s námi na lpp@lpp.cz nebo novakovi@lpp.cz.

Chystáme se poslat do **Kamerunu** příspěvek na platy pracovníků Ligy, Ephraima a Theresie Lukongových na rok 2009. Dozvěděl jsem se, že vedení americké Ligy v Cincinnati rozhodlo, že nebude financovat kamerunskou Ligu po roce 2010. Zeptal jsem se Ephraima, jestli to souvisí s jeho věkem, jestli jde do důchodu. Psal, že dosáhne důchodového věku v roce 2009 a Theresia v roce 2016, ale že nikdo nedostává žádné peníze, pokud není nejméně 5 let v „důchodu“! Co konečně dostává, bývá příliš nízké. Ephraim je sám přesvědčen, že má učit PPR až do své smrti.

Současně se zeptal, jestli můžeme poslat více výtisků naší anglické učebnice (poslal jsem mu dříve dva na ukázkou), protože by ji chtěli používat. Vysvětlil jsem mu, že jich máme málo. Rozhodně by nestačily pro jejich práci. V Kamerunu je o práci Ligy živější zájem, než v jiných zemích; ale lidé jsou tam velmi chudí. Musíme uvažovat o kamerunské verzi učebnice. Měla by drobné změny, místní kontakty a obal, který by odpovídal kamerunské kultuře. Upozornil jsem Ephraima na to, že by bylo lepší tisknout učebnici u nich. Projekt by dal práci místním lidem a nejspíš by všechno vyšlo levněji. Zatím Ephraim o těch možnostech uvažuje. My musíme hledat cesty, jak takový projekt a dlouhodobou podporu práce Ligy v Kamerunu finančně zajistit. Zatím jsme vaše dary doplňovali z úspor Ligy, ale dlouhodobě bychom uvítali, kdyby někteří z vás členů a čtenářů mohli přispívat přímo na naši misionářskou práci v Kamerunu a Gruzii, nejlépe pravidelnými dary. **Slovenští členové a sympatizanti mohou posílat příspěvky na slovenské ústředí.**

Při změně počítače se mi zničil pevný disk a ztratil jsem (snad jen dočasně) data. Seznam vašich adres jsem doplnil ručně. Omlouvám se za případné chyby.

Žijeme v neklidné době. Ve světě jsou války, ekonomické krize a stupňující se útoky proti rodině, životu a víře. Přeji vám i nám pevnou víru, klid a soustředěnost, abychom mohli do svých srdcí znova přijmout našeho Pána Ježíše Krista, který, kdysi dávno v Betlémě a z lásky k nám, jako druhá osoba Nejsvětější Trojice, sestoupil do našeho krásného ale bídného světa.

Dobře Utajená Konference

MUDr. František Matušina, HLI-CS

Na přelomu dubna a května 2008 proběhl v Praze 10. výroční kongres Evropské společnosti pro antikoncepci. Jako všechny podobné konference bývala tato akce příležitostí propagovat novinky a výhody antikoncepčních metod. A poněvadž v posledních letech dostalo přesvědčení o výhodnosti hormonální antikoncepce nemalé trhliny, dalo se očekávat, že se kongres alespoň pokusí odpovědět na výzvy, které před obhájce a propagátory hormonální antikoncepce postavily desetitisícové těžko zpochybnitelné studie typu World Health Institute. Možná i proto měl kongres trošku netradiční hlavní téma: Jiné než kontracepční účinky hormonální antikoncepce.

Na to, že se do Prahy sjelo přes 2000 gynekologů a sexuologů a na to, jaká pozornost je našimi médii obvykle této problematice věnována, kupodivu toto jistě reprezentativní setkání lékařů z 88 zemí moc velký ohlas nemělo. Dokonce se dá říci, že i odborné veřejnosti nějak ušlo. Nepřekvapí, že důraz na kongresu byl kladen na tzv. pozitivní účinky hormonální antikoncepce ani to, že opakovaně zaznělo, že (k vlastní škodě) se ženy skutečně spíše zajímají jen o výhody kontracepčních metod. I v éře pilulek nových generací však zarazí, že vzdor všemu pokroku stále – jak uvedla prof. Anita Riederová z Institutu sociální medicíny Lékařské fakulty Vídeňské university – „nepříjemně vysoký počet žen přerušuje používání zvolené antikoncepční metody již v průběhu 6 měsíců, i když proklamují vysokou motivaci k neotěhotnění“. Ve věku od 15 do 45 let podle ní z důvodu nespokojenosti s metodou přestanou průměrně užívat ženy antikoncepci 9,5x.

Zdravotní rizika hormonální antikoncepce

Přes zdůrazňování všech přínosů a bezpečnosti antikoncepčních metod se jako červená nit různými sděleními táhlo ujišťování, že všichni výzkumníci dělají co mohou, aby odstranili nežádoucí účinky hormonální antikoncepce. Ty jinak byly a jsou většinou bagatelizovány a ti, kdo na ně upozorňovali byli vysmíváni a umlčováni. Je tedy dobře, že na takové úrovni jasně zaznělo, že „některé obavy spojené s hormonální antikoncepcí mají reálný podklad“. Kromě dávno uznaných rizik trombóz a embolií či infarktů u kuřáček nebo mozkových příhod, tentokrát již nikdo nezpochybnil ani zodpovědnost hormonální antikoncepce za nárůst výskytu nejčastější rakoviny u žen – rakoviny prsu – ani zvýšené riziko a možnosti přímého i zprostředkovaného podílu hormonální antikoncepce na nárůstu nejčastější rakoviny gynekologické – rakoviny děložního čípku.

Hormonální antikoncepce a přírůstek váhy

Co se nežádoucích přírůstků váhy týče, jsou tyto efekty dále jedním dechem popírány a vzápětí se posluchači dozvěděli, že až 50 % uživatelék hormonální antikoncepce přerušuje její užívání kvůli nárůstu obezity a Lee P. Shulman z Americké asociace profesionálů zabývajících se reprodukčním zdravím už dělá reklamu *drosiprenonu*, pilulce nové generace, která kromě větší účinnosti při blokování ovulace zároveň svým zásahem i na úrovni nadledvinek údajně „nemá na případný váhový přírůstek vliv“.

Chybějí spolehlivé studie

Významnou informaci přinesl Ian Milsom z Göterborské Sahlgrenské Akademie, když na základě nedávné Cochranovy recenze kvůli „absolutní absenci vědecky podložených studií“ zpochybnil jak údajný 50-90% výskyt poruch spojených s menstruací, tak i udávaný 70-80% efekt hormonální antikoncepce na úlevu od nich.

Vůbec je celkem zajímavé, že i v případě výzkumů prověřujících rizika hormonální antikoncepce a souvislostí infekcí HPV s rakovinou děložního čípku – o něž se opírá mohutná reklama masového očkování dospívajících dívek – „dosud nebyly vůbec provedeny metodologicky vyhovující studie“ (což vcelku mimochodem prozradil Dimitros Lazaris z Národní Kapodistrianovy university v Aténách).

Na nedostatek studií a významné metodologické chyby u studií, které se problematikou sexuálního života zabývají upozornil i Rik van Lunsen z Oddělení sexuologie a psychosomatiky Amsterdamské university. Současně naznačil, že by bylo třeba se zabývat i širšími dopady užívání hormonální antikoncepce, poněvadž např. „jestliže budeme uvažovat že z 1,5 mil žen užívajících v Nizozemsku hormonální antikoncepci jich 15% udává negativní ovlivnění sexuální pohody a nálad takové intensity, že vedou až k přerušení užívání hormonální antikoncepce přes udávanou intenzivní motivaci neotěhotnět, jedná se nejméně o 150 000 žen, které svými náladami významně ovlivňují sociální klima ve svém okolí a následnou spotřebu psychofarmak i psychiatrické péče“. Soubor všech pro a proti pak dr. Lunsen shrnuje konstatováním, že budou třeba další analýzy a klinické studie než se podaří ženám nabídnout přípravek „šitý na míru“.

Návrat nitroděložních tělísek?

Nabídkou řešení uživatelských problémů s hormonální antikoncepcí je údajně návrat k nitroděložním tělískům a přechod k jiným neorálním metodám, které jsou i při kombinaci s hormonem „méně ohroženy zapomenutlivostí uživatelůk“ a údajně jsou i ekonomicky méně náročné než hormonální antikoncepce. Zvláště byly propagovány hormony uvolňující pesary, které jsou méně nápadné než náplasti nebo implantáty.

Hormonální antikoncepce a játra

Přesnější, jen na reprodukční systém cílené působení prý slibuje nový derivát hormonu estrogeneru *estetrol*, který tak má mít „méně nežádoucích účinků i na játra, než má dosud používaný *ethinylestradiol*“ (o němž se běžně tvrdí, že jaterní testy se kontrolovat nemusí, protože přece játra nepostihuje ...)

Feministky a sexistky asi nepotěší, že pro problémy s libidem, prostatou, svaly a s řadou dalších potíží začínají firemní výzkumníci couvat s vývojem mužské kontracepce.

No a to by tak asi bylo vše, co jsme se na kongresu mohli dozvědět. Kdyby to nebylo žalostné, mohli bychom být spokojeni, že do vrcholných sfér specialistů v daném oboru konečně proniklo poznání, že se potvrdila všechna varování, na která už bez mála před 20 lety upozorňovali nejen tehdy zesměšňovaní zastánci ekologických a přirozených metod.

Pozornosti si ještě zaslouží ocenění přínosu vedení podrobných záznamů o menstruačních cyklech samotnými ženami a upozornění, že „obvyklá praxe gynekologů nasazovat hned hormonální antikoncepci i jen třeba na bolesti hlavy nebo migrény při předmenstruačním syndromu bez reálných diagnostických podkladů není postupem *lege artis*!“, jak uvedla Dr. Schwenkhagenová z Hamburku. [*lege artis* = „podle pravidel lékařského umění“, pozn. red.]

Business je business

Bohužel ale musíme konstatovat, že všechny tyto vědomosti ani o píd nepřispěly k tomu, aby zainteresovaní „experti“ a firmy přestali ohrožovat ženy po celém světě. Mají to dobře spočítané nejen u firmy Bayer Shering, která na to zadala i speciální studii. Pirjo Inkiová z finské university v Turku při ní zjistila, že při výběru metody uživatelkou nerozhoduje cena. (Kdopak to vždy tvrdí, že potraty a antikoncepce pomáhají ženám řešit tíživé sociální situace, kdy by si nemohly dovolit investovat do dalšího dítěte?) Všichni přece jen plní přání žen, které „emancipované“, „ve jménu pokroku“ chtějí rozhodovat o svém těle, ať to stojí, co stojí. A jsou to nejen ženy, které platí někdy i cenou nejvyšší, cenou svého života. Platí státy, platíme my všichni. Proč se pak všichni diví, že není, kdo by vydělával na jejich důchody a že si mladí chtějí užívat stejně, jako dříve jejich rodiče...? To už je jiné téma.

40. výročí encykliky *Humanae vitae*

David Prentis

Je to letos 40 let od vydání encykliky *Humanae vitae* o správném řádu sdělování lidského života 25. července 1968 papežem Pavlem VI. Encyklika byla jeho reakcí na hormonální antikoncepční pilulku, která přišla na trh na začátku 60. let minulého století. Celý svět, včetně věřících, očekával, že papež uzná „pilulku“ jako přijatelný způsob regulace početí. Nebylo to tak, jak víme, a papež potvrdil staleté učení církve. Reakce byla okamžitá. Stovky teologů encykliku odmítly a několik biskupských konferencí prakticky také, např. v Německu a Rakousku, tím, že řekly, že je to věc svědomí věřících, aniž by zdůraznily nutnost formovat svědomí podle učení církve. *Humanae vitae* se stala znamením odporu.

Následovala masivní neposlušnost věřících v této otázce a potažmo i v dalších věcech církevního učení a kázně, především na západě. Nastala krize autority v církvi. Dá se říci, že „zázračná pilulka“ byla nejchytřejším vynálezem ďábla z celého 20. století. Co by mohlo být lehčí a nevinnější pro manžele než denně polykat malou pilulku a tím získat možnost neomezovaného vyjádření své lásky v manželském objetí bez starostí o početí dítěte? To přece musí vést k šťastným manželstvím, ne? Zkušenost ale vypadá poněkud jinak.

Pavel VI. varoval před následky všeobecného přijímání antikoncepční praxe: – Otevře se „široká a snadná cesta manželské nevěře všeobecnému úpadku mravnosti.“

– „...muž, zvyklý na antikoncepční praktiky, časem ztratí úctu k ženě, přestane se starat o její tělesnou a psychickou rovnováhu a skončí tím, že ji bude považovat za pouhý nástroj sobeckého požitku a ne už za družku, které si má

vážit a ktorou má milovať.“

– „Uvažme tiež, jaká nebezpečná zbraň by takto bola dána do rúk verejnej autority lhostejnej k mravným požiadavkám. ... Kdo zabráni vládnucim kruhom, aby podporovali alebo dokonca ukládali ľudu, kdyby to uznali za nutné, kontraceptívnu metodu, ktorou budú považovať za účinnější?“ (HV 17)

Kdo by sa dnes odvážil říci, že varovanie Pavla VI. nemelo své opodstatnění? Za těch 40 let vidíme narůst promiskuity, pohlavních nemocí, počtu nesezdaných párů, rozpadu manželství, rozvodů, potratů (protože žádná antikoncepce není stoprocentní!), odmítání přijímat děti do rodin, demografické katastrofy, tlaku vlád řešit problémy antikoncepcí, sterilizací a potratem, atd. Samozřejmě mají i další faktory vliv na tyto komplexní společenské jevy, ale nelze popřít, že všeobecná antikoncepční praxe vede logicky k takovému myšlenkovému postupu.

Totíž, antikoncepce míří nejen proti plodivému prvku manželského aktu, ale i proti pojivému aspektu, proti lásce, jak např. různé píše P. Dr. Andreas Laun, pomocný biskup salcburský. Láska se vyjadřuje darováním a obětováním se. V manželském spojení si mají manželé vyjadřovat lásku – bezpodmínečně darování se navzájem se všemi možnými důsledky, včetně případného početí dítěte. Používáním antikoncepce však vědomě vylučují právě tento důsledek, a jejich tímto okleštěná láska se ochuzuje na pouhou zábavu a sobectví.

Je právě cílem Ligy pomáhat manželům žít podle učení církve, a tím budovat pevná manželství a stabilní rodiny.

* * *

K téme 40. výročia vydania encykliky *Humanae Vitae* prinášame aj krátky rozhovor s **Mgr. Marekom Iskrom, ThLic.**, riaditeľom a duchovným správcom Diecézneho pastoračného centra pre rodinu v Banskej Bystrici

Encyklika Humanae Vitae bola vydaná pred štyridsiatimi rokmi. Je dnes vôbec aktuálna? Prečo je okolo nej toľko diskusií?

Je to veľký balík otázok! V prvom rade musíme povedať, že encyklika Humanae Vitae je v pravom zmysle slova prorocká. Prišla v čase, keď výdobytky vedy a techniky umožnili človeku dotknúť sa povrchu Mesiaca, keď sa zdalo, že človek čochvíľa prevezme kontrolu nad prírodou a to obzvlášť v oblasti medicíny, kde boli zaznamenané významné pokroky v liečbe smrteľných ochorení a v celkovom skvalitnení zdravotníckej starostlivosti. Vtedy sa celkom oprávnené zdalo, že ľudský rozum môže konečne ponúknuť oveľa ľahšie riešenie aj v otázkach regulácie plodnosti. Práve pred 40 rokmi teda farmaceutický priemysel ponúkol svetu 28 tabletiiek zabalených v striebristej hliníkovej fólii predurčených na to, aby zmenili svet a začali vo svete skutočnú revolúciu.

To, čo vnímal veľmi pozorne Pavol VI. v súvislosti s masovým zavádzaním antikoncepcie do života spoločnosti bol predovšetkým fakt, že sa radikálne menil „pohľad na osobu ženy a jej úlohu v ľudskej spoločnosti, ale aj na hodnotu manželskej lásky v manželstve a pohľad na posudzovanie manželských úkonov z hľadiska tejto lásky.“ (HV 2)

Odpoveďou Pavla VI. na začínajúce spoločenské zmeny bola encyklika Humanae vitae, ktorá sa však okamžite po jej podpísaní stretla s veľkým odporom zo strany laikov, no súčasne aj s nepochopením zo strany kňazov a biskupov. Aj preto je dodnes stále veľmi diskutovanou a skúmanou vo svojich dôsledkoch. Vlnu dôsledkov odmietnutia pohľadu na ženu a manželskú lásku v kontexte encykliky Humanae vitae totiž v praxi pociťujeme v plnej miere až dnes. Viac ako 30 % detí na Slovensku je narodených mimo manželstva. Ak sa narodí v úplnej rodine, tak potom ďalších 50 % zažíva rozvod rodičov. V dôsledku toho o 80% vzrastá trestná činnosť maloletých. Rastie počet neplodných párov, ktorým je automaticky ponúkaná možnosť umelého oplodnenia, čo otvára množstvo ďalších praktických i morálnych problémov. Odborníci nestačia analyzovať dosahy týchto faktov na výchovu a pripravovať preventívne či korekčné opatrenia a programy. Sú to dosahy psychologické, sociálne, demografické a v konečnom dôsledku aj ekonomické a politické.

Encyklika z pred 40 rokov odmieta užívanie antikoncepcie ako prostriedku zodpovednej kontroly rodičovstva. Koľkým ťažkostiam by sme sa boli vyhli, keď by sme počúvali jej hlas! Na pôde teológie sa stala mimoriadne silným podnetom k obnove a rozvoju morálnej teológie manželstva a rodiny vo svetle pôvodného Božieho plánu. Pontifikát Jána Pavla II. i Benedikta XVI. je toho dôkazom.

Ján Pavol II. a Benedikt XVI. sa často vyjadrujú k otázkam rodiny a manželstva. Aké sú ich hlavné posolstvá?

Hlavné posolstvo spočíva v pozvaní spoznať hĺbku duchovného charakteru lásky, ktorý je vlastný dvom ľuďom spojeným sviatosťou manželstva. Ak je pravda, že „Boh je láska“ (por. 1Jn 4, 16), tak potom sa obzvlášť v rámci sviatosťného manželstva medzi mužom a ženou, spolu so všetkými gestami lásky, ktoré sú vlastné manželom, musí nanovo objaviť úloha Boha v posvätení manželského zväzku.

Ján Pavol II. zasvätil tejto službe celý svoj pontifikát. Okrem mnoho iného chcem spomenúť predovšetkým to, že od roku 1979 ponúkol svetu 140 tematických generálnych audiencií „O ľudskej láske podľa Božieho plánu“, ktoré dnes poznáme pod názvom „Teológia tela“, alebo „Ako muža a ženu ich stvoril“. V týchto katechézach je, podľa môjho názoru, dodnes stále pred svetom ukrytý poklad, ktorý len čaká na svoje objavenie!

Sv. Otec Benedikt XVI. rozvíja úvahy o ľudskej láske v kontexte Božieho plánu v oboch encyklikách: Deus caritas est (Boh je láska), ako aj v encyklike Spe salvi (V nádeji sme spasení). V tej druhej napríklad píše: „Človek je vykúpený prostredníctvom lásky. Keď niekto vo svojom živote zakúsi zážitok veľkej lásky, je to okamih ´vykúpenia´, ktorý dáva nový zmysel jeho životu. ... Koho sa dotkne láska, začína tušiť, čo vlastne znamená ´život´. ... A život vo svojej úplnosti je vzťah s tým, ktorý je prameňom života. Ak sme vo vzťahu s tým, ktorý neumiera, ktorý sám je Život a sám je Láska, vtedy sme v živote. Vtedy ´žijeme´.“ (SS 26)

Si riaditeľom a duchovným správcom Diecézneho centra pre rodinu v Banskej Bystrici. Čo je hlavným cieľom tohto centra a akým spôsobom slúži rodinám?

„Láska sa nedá naučiť a napriek tomu, nie je nič dôležitejšie ako naučiť sa milovať.“ *Tento výrok Svätého Otca Jána Pavla II. zachytený v publikácii Prekročiť prah nádeje, chce byť hlavnou myšlienkou činnosti nášho Diecézneho pastoračného centra pre rodinu. Skúsenosť ľudskej lásky je totiž mimoriadne dôležitá pre každého človeka. Môže zjavovať niečo dôležité pre našu budúcnosť. Človek v skúsenosti lásky objaví, že v hre nie je len jeho vzťah s druhou osobou, ale že prostredníctvom bohatstva významu ľudskeho tela je v hre aj Dar oveľa väčší. Boh sám! Je našou túžbou pomáhať Vám tento Dar objavovať, rozvíjať a chrániť.*

Ďakujem všetkým, ktorí nám v tejto snahe pomáhajú svojimi modlitbami, konkrétnymi skutkami a taktiež osobným príkladom usporiadaného rodinného života! Prajem Vám, aby rôzne aktivity nášho Centra pre rodinu boli pre Vás v tomto zmysle pomocou a povzbudením. Aktuálne ponuky kurzov, prednášok, duchovných podujatí a odborné programy nájdete na našich stránkach www.rodinabb.sk.

Koľko máme mať detí

– toľko, koľko dovolí zdravie a plodnosť?

Bc. Mária Schindlerová

Aké je minimum?

„To máme mať detí toľko ako Mária Terézia?“ Túto otázku mi nedávno položili v debate dobrí priatelia. „Chceme sa milovať, ale nechceme mať už viac detí, už sme snáď splnili „normu“, veď máme tri a to je už na hranici našich možností. Ja viem, možno má niekto detí aj deväť, žena sa nakoniec vždy vie nejako zmobilizovať, ale snáď už stačí.“

„Kedy bola lepšia doba? Pred sto rokmi alebo dnes? Ľudia nariekajú a ťažkajú si na zlú dobu, ale predsa nik neumiera hladom. Kedysi sa ľudia zmestili šesťnásti do jednej drevenice, dnes im je málo trojizbový dom. Vraj už si nemôžu deti dovoliť.“ Takéto alebo podobné slová som kedysi počula z úst kňaza počas ľudových misií a nedávno aj od slobodnej prednášajúcej doktorky teológie.

Krátky rozhovor na duchovných cvičeniach: „Koľko máte detí?“ – Štyri. „No a čo to piate dieťa, kedy?“ Mám dojem, že keby opýtaný povedal, že má detí šesť, pýtajúci sa opýta na „to siedme“.

„V Písme je „plodte a množte sa“, my sme žili od začiatku manželstva „bez kontroly“. Môžem dosvedčiť, že Pán Boh na nás nenaložil viac, dal nám dve krásne zdravé deti, dnes sú už dospelé. Neverím, že Pán chce od nás nejakú kontrolu, či plánovanie. Kto bude mať deti, ak nie veriaci, ak mu už ani veriaci nebudú dôverovať?“

„Keď dá Pán Boh kravičku, dá aj trávičku“ – verte, či nie, ale takéto snád aj dobre myslené výroky môžu niektorých rodičov dvíhať zo stoličky.

„Je populačná kríza, rodí sa stále menej detí, posúva sa vek do dôchodku, mladé rodiny motivujeme vyšším príspevkom pri narodení dieťaťa“ – slová zo správ.

Tak čo s tým?

Koľko máme mať detí? Je nejaký predpis, koľko je minimum?

Nazaj je dôverou voči Bohu nič nekontrolovať, neplánovať? Alebo je nedôverou voči Bohu chcieť si naplánovať počet detí aj vhodné rozostupy medzi nimi?

A čo slová o službe a otvorenosti životu?

Keď muž a žena uzatvárajú manželstvo, dostanú otázku, ktorá je súčasťou ich manželského sľubu: **Chcete s láskou prijať a vychovávať deti ako Boží dar?** – Ak by odpovedali „nie“, manželstvo nemôžu uzavrieť. Je to logické – manželstvo je pre rodinu. Rodina je svätyňou života, miestom, kde sa rodí život.

No je zrejmé, že človek nevie život „urobiť“. To potvrdia iste neplodné páry. Vari preto nemajú deti, že ich „nevedia urobiť“? A tí druhí, čo deti majú, tí ich „urobili“? Ak by sme pokračovali týmto slovníkom – čo okrem „výrobného postupu a správnych ingrediencií“ mali naviac?

Pánom života nie sú ľudia. Je ním Boh.

Dar života je jeho dar. Dar si nemožno nárokovať.

Ale Boh nie je Boh manipulátor, ani nám dar života nevnučuje. Manželom „delegoval“ zodpovednosť za veľkosť ich rodiny. Pre seba si vyhradil, či odpovie „áno“ alebo „nie“ – či dar života tej ktorej dvojici zverí.

Cirkev to potvrdzuje vo svojom učení: **Manželia sú zodpovednými spolupracovníkmi Boha Stvoriteľa pri odovzdávaní ľudského života** (*Humanae Vitae* 1). V praxi to znamená, že počet detí nesmie byť ponechaný na náhodu s tým, že celú zodpovednosť pripíšeme Bohu. Akonáhle chápeme súvis medzi pohlavným stykom a počatím, už nemôžeme nechať všetko len na Boha – to by bolo to isté, ako keby človek nasadol do auta, naštartoval, pridal plyn – ale pustil by volant s tým, že riadenie necháva v dôvere Bohu. A každý pár, ktorý sexuálne žije, musí rátať s možnosťou počať dieťa, aspoň v tom význame, že je ochotný počaté dieťa prijať, aj keby si ho neplánoval. Nikto nemôže povedať – „neviem, ako sa to mohlo stať“. Hovoríme, **že všetky deti chceme – plánované aj neplánované**. Nehovoríme o žiadnom, že je nechcené a nemilované. Každé počaté dieťa má na tomto svete svoje miesto, lebo ho chcel Boh. A ak sa dieťa počne, vieme, že sme dali na toto počatie podnet. Tu sa čaká zodpovednosť – vziať ju na seba so všetkými dôsledkami.

Sme a máme byť zodpovední za to, koľko detí pozveme do nášho života.

Toto rozhodnutie je výsostným právom rodičov. Ale Cirkev ako matka a učiteľka pripomína, že toto rozhodnutie nemáme robiť len s ohľadom na materiálne výhody. Je to zrejmé – tí, čo majú menej detí, spravidla majú menej výdavkov. Dieťa vždy niečo „berie“, ale možno zabúdame na skutočnosť, že

zároveň je aj darom už samým sebou, a to vždy, aj keď príde na svet s nejakým postihnutím.

Takže zhrnuté – je v poriadku, ak si manželia neželajú v určitom období počať dieťa, pokiaľ majú dobrý, spravodlivý dôvod. A tým spokojne môže byť bývanie, ubúdanie síl, zdravotné problémy, túžba dobre vychovať tie deti, ktoré už majú a pod. Pričom znova sa jednotlivé páry a ich situácie môžu líšiť, preto nik nemôže určiť nejaký záväzný počet detí. Myslím, že je dobré, ak tí, čo si chcú založiť rodinu, hovoria o svojich predstavách, ktoré sa týkajú veľkosti rodiny. Ale myslím si tiež, že nie je dobré si na začiatku manželstva určiť „kvótu“. Aktuálna situácia manželom ukáže, ako sa rozhodnúť.

Ale ako túto zodpovednosť zrealizovať?

Jednoduchá odpoveď znie: zdržanlivosťou. Dobrovoľnou abstinenciou od manželského spojenia v plodných dňoch. Na abstinencii nie je nič zlé – je predsa na voľbe manželov mať alebo nemať pohlavný styk. Koľkokrát sa zriekajú tohto prejavu lásky aj z iných dôvodov – napr. keď sú unavení, keď majú plný dom hostí a pod. A tak, ak nie je nič zlé na voľbe mať alebo nemať pohlavný styk, a ak nie je nič zlé na tom, ak manželia kvôli zodpovednosti za svoju rodinu chcú naplánovať určité odstupy medzi deťmi a ich počet, nie je nič zlé na tom, ak sa rozhodnú zdržať sa intímneho objatia preto, že sa chcú vyhnúť počatiu ďalšieho dieťaťa. Teda to nie je nedôvera voči Bohu. Naopak, je to prejav vedomej spolupráce s ním, Darcom života.

Ako rozoznať, či manželia majú dobrý dôvod na oddialenie počatia?

Na jednej strane musíme mať stále v srdci, že sme volaní k službe životu. Láska, ak je pravá, túži sa rozdávať ďalej. Najprirodzenejším vyjadrením lásky muža a ženy je túžba po dieťati, v ktorom sa ich láska násobí. Na druhej strane je tu už spomínaná zodpovednosť. Cirkvi ani v tomto nezabúda na manželov, keď im hovorí:

„Manželia vedia, že v úlohe životodarcov a vychovávateľov – a to treba pokladať za ich vlastné poslanie – sú spolupracovníkmi a stáby tlmočníkmi lásky Boha Stvoriteľa. Preto nech plnia túto svoju povinnosť zodpovedne ako ľudia a kresťania. Poslušní a úctiví voči Bohu, nech si v spoločnej zhode a spoločným úsilím utvoria správny úsudok. Pritom nech prizierajú jednak na svoje vlastné dobro a jednak na dobro detí, čo sa už narodili, alebo prichádzajú do úvahy v budúcnosti; ďalej nech si všímajú materiálne i duchovné podmienky doby a životnej úrovne, a napokon nech berú do úvahy dobro celej rodiny, občianskej spoločnosti i samej Cirkvi. Konečné rozhodnutie musia urobiť pred Bohom sami manželia. ... Spomedzi manželov, čo takto plnia svoju Bohom uloženú povinnosť, treba sa zvlášť zmieniť o tých, ktorí po spoločnom rozumnom uvážení veľkodušne súhlasia mať a primerane vychovať aj väčší počet detí“ (Gaudium et Spes 50).

Ján Pavol II. v homílii vo Washingtone 7. októbra 1979 povedal:

„...Rozhodnutie o počte detí a obetách, ktoré je nutné pre ne priniesť, nesmie byť prijaté len z ohľadu na pohodlie a zachovanie pokojnej existencie. Keď budú

(manželia) o tejto veci meditoval pred Bohom, z milosti prijateľ zo sviatosti a vedení učením Cirkvi, nech si pripomenú, že je iste menej škodlivé uprieť deťom niektoré materiálne výhody, než ich ochudobniť o prítomnosť bratov alebo sestier, ktorí by im mohli pomáhať rásť v ľudskosti a učiť sa vidieť krásu života v každom veku a v celej jeho rôznorodosti.“

Ako sa teda líšime od Spoločnosti pre plánované rodičovstvo?

Aj my chceme plánovať a byť zodpovední, to isté tvrdí aj táto spoločnosť. Rozdiel je v tom, aké prostriedky použijeme. My hovoríme, že prejavom lásky a ľudskosti je použiť len prostriedky prirodzené – Spoločnosť pre plánované rodičovstvo zahŕňa do svojich postupov antikoncepciu, ba dokonca aj interrupcie.

Aký je teda morálny rozdiel medzi prostriedkami prirodzenými a neprirodzenými, rozdiel medzi PPR a napr. používaním kondómov?
O tom si povieme v ďalšom zamyslení v nasledujúcom čísle.

Minimalizace rizika náhlého dětského úmrtí

MUDr. Laura Wilwerding

V souvislosti s případy náhlého dětského úmrtí (SIDS) byla v americkém státě Nebraska spuštěna kampaň varující mj. proti praxi sdílení lůžka s dítětem. Studie přitom nerozlišuje případy podle toho, s kým dítě lůžko sdílí – s matkou, sourozenci, jinými příbuznými nebo sousedy. Nezaznamenává ani druh lůžka. Varuje před jakýmkoli spaním dítěte s jinou osobou. Taková kampaň nic neřeší. Když jako lékařka řeknu matce, že nemá nikdy nechat dítě spát ve své posteli, může reagovat dvojím způsobem:

1) Rozhodne se přijmout mou radu; v noci třeba vstane z postele a nakrmí dítě jinde, kde nemá úmysl spát. Výsledkem však často bývá, že unavená, nevyspalá matka usne s dítětem v náručí někde na pohovce nebo křesle. To je pro dítě mnohem nebezpečnější než pevná matrace v posteli dospělého.

2) Když matčin původ a osobní přesvědčení podporuje sdílení lůžka, bude navzdory mé radě dělat, co sama chce. Tak bude mít dítě u sebe na lůžku bez jakékoliv pomoci ke snížení s tím spojených rizikových faktorů. Mezi ně patří spaní s obézními rodiči, sourozenci nebo se zvířecími mazlíčky, spaní na vodních postelích nebo jiných měkkých podložkách, zamotání do pokrývek, spaní s kuřákem nebo v zakouřeném prostoru a sdílení lůžka s někým, kdo je pod vlivem alkoholu, prášků nebo drog. Každá matka ví, že bez ohledu na to, jak pevně je rozhodnuta nespát (zvláště, když má obavy o bezpečí dítěte) je nemožné zajistit, že zůstane vzhůru. Jde tedy spíše o to zajistit nejbezpečnější prostor, kde s dítětem může usnout, i když s ním nechce sdílet svou postel. V japonské kultuře převládá kojení a SIDS se téměř nevyskytuje. Na rozdíl od amerických matek prakticky všechny japonské matky mají dítě v noci u sebe na pevné podložce položené na podlaze.

Nejrizikovějším faktorem je, kromě spaní v poloze na břišku, prenatální a postnatální vystavení kouření. Děti, jejichž matky před a po narození kouří, jsou vystaveny 3 až 4 krát vyššímu riziku SIDS. Veřejná kampaň proti vystavení kouři by tedy byla užitečnější a měla by matkám a pečovatelkám pomáhat

přestat kouřit a zasazovat se o prostředí prosté kouře. Žádné prostředí není stoprocentně bezpečné. Více dětí umírá ve vlastní postýlce než v posteli, kde spí s někým jiným. Původní termín pro SIDS byl „crib death“ (smrt v dětské postýlce).

[American Academy of Pediatrics Section on Breastfeeding, Breastfeeding: Best for Baby and Mother, léto 2008, str. 3., <http://www.aap.org/breastfeeding/summer08newsletter.pdf>]

Dojčím... a nesedím doma na zadku!

Mária Kohutiarová

Ešte dodýchavam s ospalými očami minulú noc. Boli sme na katarínskej zábave, ktorú sme si „upiekli“ sami. Banda rodičov školopovinných a ešte menších detí. Najmenšie bolo naše – a bolo tam s nami.

Klasicky, keď niektorú mamu nahováram na nejaké „bláznovstvo“, brzda nastane tu: dojčím, ako by som mohla ísť? Neviem, či za tým všetkým nestojí len príliš veľký strach.

Nie som frajer, mávam ho aj ja. Ale napriek tomu, že dojčím stále svojho skoro dvojročného posledného beťára, nie som typ, ktorý odovzdane sedí na zadku a čaká, kedy moje rozkošné pokolenie zo spánku či z bdenia zahlási svoju obľúbenú hlášku „piško“, symbolizujúcu nutnosť dodávky ďalšej várky najlepšieho mlieka na svete.

Dojčenie som od začiatku – a je to už pekných 12 rokov – brala ako úžasnú šancu byť slobodná a byť s dieťaťom všade. Nakoniec, tak ma to pozitívne naučila ešte pred prvým pôrodom moja kamoška, lektorka plánovaného rodičovstva. (Takže – vďaka, Beba!) Najlepšie bolo, že ma to učila predovšetkým príkladom – kedykoľvek a kdekoľvek sme spolu boli, spokojne priložila svoje drobátko na prsník a šlo to.

Veľmi sa mi to páčilo a oslobodilo ma to od strachu, že dojčiť budem musieť iba doma, v súkromí, v závetrí, aj mimo pohľadov členov domácnosti. A hlavne – že môžem naozaj ísť všade!

A tak sa moje označenie šialenej matky začalo už pri prvom synovi a pokračuje dodnes. Dodnes si pamätám, ako som svojho prvorodeného, ťažko závislého od mliečka, dojčila počas expozície v Antole, decentne sa plaziac s malým hladošom pod tričkom veľkosti XXL za sprievodcom. Ešte stále viem, ako skvele naturalisticky je nastavená tráva a kriky pri Slimáku v Bratislave, aj ako sa dá dojčiť počas krstu vlastné krstené dieťa v kostole. Električka, vlak, železničná stanica, nákupné centrum, zástavka MHD, lavička v parku, skúšobná kabínka v nákupnom centre, rokovanie na mestskom úrade, základná škola, lavička vo vestibule škôlky... Asi neexistuje miesto, kde by sme to ešte „neprevádzkovali“.

Pravda je, že ťažko si zvykal môj otec, pre ktorého bolo dojčenie tabu – moja mama dojčila za asistencie nás, detí, otec pri tom odmietal byť... A túto chlapeckú neistotu som veľmi často vycítila vo vlaku, keď sme v normálnom vagóne museli rozbaľiť mliečny bar. Lebo v okamihu, keď sa drobček prisal a začal vydávať tie svoje mľaskavé zvuky plné rozkoše a chuti, krčmové reči svákov prestali a ujkovia sa začali nejako ošávať.

Musela som sa tiež všeličo naučiť – napríklad, ako sa dobre obliecť, aby som mohla dojčiť a nebola provokatívna. Zrušili sme všetky gombičky, blúzky a iné nepraktičnosti a prešli na systém úplet, obsluhovaný „zdola“. A naučila som sa ešte radšej nosiť všade so sebou očarujúce široké šály a šatky, ktoré nám vždy, keď by okolie moje dojčenie zneisťovalo, poskytlo intimitu. Skvelú pomoc mi poskytla pri posledných dvoch deťoch kamoška darovaním babyvaku.

Jedno je isté – chce to ešte stále veľkú odvahu. Lebo i keď za tých dvanásť rokov môjho dojčenia sa postoj verejnosti k dojčeniu obrátil k znamienku plus, ešte stále je mama dojčiaca na verejnosti exponát vhodný do regionálneho múzea alebo aspoň na nasnímanie regionálnou TV.

Paradoxne – najväčšie problémy sú s dojčením v zdravotníckych zariadeniach. Pred a po kontrole na ortopédii, u zubárky v čakárni... a ešte väčšie oči pred dverami gynekológa, keď som dojčila skoro dvojročného piateho a v brušku už klopal na exit šiesty drobce.

Človek, teda mama, musí byť tak trochu exot, rebel a priekopník v jednom. Alebo kašľať na všetky „tradície“ a „slušnosť“ a dbať na to, čo jej dieťa potrebuje a čo je preň skutočne dobré. Pravdou však je, že aj napriek prvotnému šoku si tento odvážny postoj vyslúži tichú úctu a obdiv. Nie je to síce doplnenie plnej nádrže, aby entuziazmus dojčenia vydržal, ale sú veci, ktoré fungujú na vzduch a na nadšenie.

Dojčenie kdekoľvek, dojčenie, ktoré oslobodzuje mamu od zakliatia štyroch stien a jednotvárných činností.

Keď som v noci odchádzala zo zábavy, naši priatelia boli mierne v rozpakoch z ospalého balíčka na mojich rukách. Ale ja som sa cítila fajn – lebo dojčím, a o nič, čo ma baví a teší, neprídem!

Babičky

napsal osmiletý školák

Babička je žena, ktorá nemá svoje vlastné deti a tak má rada kluky a holky jiných ľudí. Babičky nemusejí nič dělat, jen prostě být. Když vás vezmou na procházku, jdou pomalu kolem krásných listů a housenek. Nikdy neříkají „pospěš si“ nebo „pro všechno na světě přidej“. Obvykle jsou tlusté, ale ne tak tlusté, že by mi nemohly zavázat tkaničku u boty. Nosí brýle a někdy si vyndávají zuby. Dokážou odpovědět na všechny otázky, například proč psi nesnášejí kočky a proč Pán Bůh není ženatý. Když nám čtou, nikdy nic nevynechávají. Nevadí jim, když je to stále stejný příběh.

Každý by měl mít babičku, zvlášť ti, co nemají televizi. Babičky jsou jediná dospělí, kteří mají spoustu času.

[Catholic Family, Issue 59, duben 2005, str. 2.]

NOVINY Z RODINY LPP vydává pětkrát ročně jako členský bulletin Ústředí Ligy pár páru České republiky, o.s. David a Michaela Prentisovi, Fügnerova 143/9, 272 01 Kladno, tel: 312 686 642, e-mail: lpp@lpp.cz, internet: www.lpp.cz, číslo účtu: 215 288 136/0300.

Minimální členský příspěvek 150 Kč/Sk ročně.

Adresa na Slovensku: LPP, Manželia Jozef a Simona Predáčovci, Slovenskej armády 15, 953 01 Zlaté Moravce, tel.: 037-6421426, e-mail: lpp@lpp.sk, internet: www.lpp.sk, číslo účtu: 207 215 6257/0200.

Kurzy PPR pro manžele a snoubence - 4 setkání po 2½ hodinách, většinou v měsíčních intervalech. Kurzovné: v ČR 300 Kč, v SR 400 Sk za pár. Jsme vděční za příspěvky pro práci Ligy.